

V.10. Omgaan met riskante gewoonten.

Inleiding.

Onze leerlingen brengen een groot deel van hun tijd op school door. In deze leeftijdsfase maken jongeren zich los van hun ouders en gaan op zoek naar een bij hen passende leefstijl. De school is voor hen niet alleen de plaats waar ze komen om te leren, maar ook waar ze vrienden maken, sporten, verliefd worden, seksuele voorlichting krijgen, ruzie maken, pesten of gepest worden en misschien met genotmiddelen experimenteren.

Een goede school heeft aandacht voor het welzijn en de gezondheid van leerlingen (en personeel!). Steeds meer scholen kiezen voor een gestructureerde aanpak van deze gezondheidsbevordering. Daarbij is het omgaan met genotmiddelen een belangrijk onderdeel.

Experimenteren met genotmiddelen is nl. één van de manieren waarop jongeren zichzelf willen leren kennen. Het overschrijden van grenzen om de eigen grenzen te leren kennen, neemt in deze periode een belangrijke plaats in. Door genotmiddelen wel of niet te gebruiken kunnen jongeren zich onderscheiden van anderen en kunnen ze aangeven bij welke groep ze willen horen. Dit uitprobeergedrag is te zien als een fase in de ontwikkeling naar volwassenheid. Het moet niet worden bestreden maar gevolgd en begeleid. Dat maakt de kans op problemen zo klein mogelijk!

Deze behoefte aan vrijheid om te experimenteren gaat gepaard met de behoefte aan veiligheid en structuur. Met regels over genotmiddelen kunnen we duidelijkheid scheppen en grenzen aangeven. Een reglement draagt dan ook bij aan het begeleiden van experimenteergedrag en aan het voorkómen van problemen rond genotmiddelen in school!

Bovendien kan de school via een reglement bepalen welk voorbeeld zij wil geven aan de leerlingen.

1. Voorlichting en Preventie.

1.1. Verantwoordelijkheid.

- A. Primair zijn uiteraard de **ouders** verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Zij kunnen een grote invloed uitoefenen op het gezonde gedrag van hun kind door het intensieve contact en door hun eigen voorbeeldgedrag. In principe kunnen zij signalen opvangen of hun kind omgaat met genotmiddelen. Van hen wordt ook verwacht dat ze ondersteuning geven bij de activiteiten die de school onderneemt w.b. genotmiddelen.
- B. De **school** levert ook een belangrijke bijdrage; ze sluit aan op het werk van de ouders. Vanzelfsprekend door het voorbeeldgedrag. Maar ook door hoofdactiviteiten van enige groeperingen:
  - de directie zorgt voor een goed reglement en scheidt randvoorwaarden voor allerlei activiteiten op dit gebied; (bekendheid, cursussen, tijd inruimen enz.)
  - de docenten die hierover lesgeven;
  - personeel, met name klassendocenten en leerlingbegeleiders die signaleren en begeleiden.
- C. Daar de mogelijkheden van de ouders en de school om de gezondheid van de jongeren te bewaken en te bevorderen nu eenmaal begrensd zijn, kunnen zij de **jongeren** slechts helpen hun keuzes verantwoord te maken en deze niet vóór hen maken. Uiteindelijk is de jongere ook zelf verantwoordelijk voor eigen gedrag!

1.2 Uitgangspositie.

Er zijn natuurlijk enige bepalingen die mede richting geven aan visie en beleid.

- * De **Tabakswet** (1990) verbiedt roken in openbare gebouwen (zoals scholen). Zij biedt meer bescherming tegen passief roken en wil een sociaal klimaat waarin “niet roken” de norm is.
- * In de **Drank en Horecawet** (1964) staat bijv. dat het verboden is om aan jongeren onder de 16 jaar alcoholhoudende dranken te verkopen (o.a. bier en wijn; voor sterke drank geldt een leeftijdsgrens van 18 jaar). Sinds 1986 heeft de Rijksoverheid een alcoholmatigingsbeleid. (Denk aan massamediale campagnes met slogans als “Do you know, do you care” en “Drank maakt meer kapot dan je lief is”.)
- * In de **Opiumwet** staat dat zowel bij hard als soft drugs de productie, de verkoop en het bezit verboden zijn. De straffen voor harddrugsmisdrijven zijn hoger dan voor softdrugsmisdrijven. Het gebruik, in de zin van tot je nemen, van zowel harddrugs als softdrugs is niet strafbaar. Tegen koffieshops die zich aan bepaalde criteria houden, wordt echter niet opgetreden (gedoogbeleid). Eén van de criteria is dat koffieshops per klant niet meer dan 5 gram cannabis mogen verkopen.
- * De **Wet op de Kansspelen** geeft aan dat alle spelen verboden zijn waarmee geld of goederen gewonnen kunnen worden en de uitkomst van het spel voor een belangrijk deel afhankelijk is van het toeval. Daaronder vallen dus ook de dobbel- en kaartspelen. Het Ministerie geeft alleen een vergunning indien de opbrengst voor een goed doel is.
- * Er kunnen ook nog **Algemene Plaatselijke Verordeningen** zijn; zo verbieden de gemeenten Schijndel, Sint-Michielsgestel en Sint-Oedenrode het bestaan van koffieshops; ook mogen er geen gokkasten in kantines en sporthallen staan waar jeugd komt.
- * In de **Missie** van het Elde College wordt helder verwoord dat we de leerling dienen voor te bereiden op zijn/haar maatschappelijk leven als bewuste en kritische volwassene. In dit licht past de visie die in de inleiding is aangegeven.

1.3. Voorlichting/lesgeven.

Voorlichting.

Van september 1997 tot juli 2000 neemt onze school deel aan het 3-jarig project “De gezonde school en genotmiddelen”, een project voor de hele regio dat begeleid wordt door de GGD. Hoewel daarvoor op het Elde College ook al voorlichting en lessen gegeven werden, gaat dat nu gestructureerder en houdt gedurende de looptijd van het project een aparte stuurgroep de vinger aan de pols. Belangrijk is het doel van het project: “Leerlingen zijn in staat risico’s van genotmiddelen in te schatten en zich verantwoordelijk te gedragen met het oog op hun eigen gezondheid en die van anderen”. Het project richt zich op:

- de leerlingen → leerjaar 1 (tabak en alcohol) en leerjaar 2 (blowen en gokken); verder op alle leerjaren waar binnen de reguliere lesprogramma’s de onderwerpen al aan bod komen (zie lessen).
- het personeel → regelmatig voorlichting c.q. studiemiddag over signaleren, begeleiding, middelen, en beleid. Zowel plenair als bij bepaalde groeperingen (klassendocenten, vakgroepen, O.O.P. enz.).
- de ouders → worden op de hoogte gehouden via thema-avonden, Eldemaandberichten, de brochure “Uw kind en genotmiddelen” en de prospectus .

Lessen.

RISKANTE GEWOONTEN komen in onderstaande leerjaren/lessen aan bod				
	leerjaar	vak	tijd	opmerkingen
roken	lj 1 3 mhv vbo 3/4 vbo 3/4	verz. bio gk (vz) gk (uv)	3 uur 2 uur 4 uur 4 uur	“Verzorging voor jou” + Niad H3 van methode “Verbranding en ademhaling” “Gezond gedrag” moduul “Is dat gezond?”
alcohol	lj 1 3 mhv vbo 3/4 vbo 3/4	verz. bio gk (vz) gk (uv)	3 uur 2 uur 4 uur 4 uur	“Verzorging voor jou” + Niad H6 van methode “Regeling en gedrag” “Gezond gedrag” moduul “Is dat gezond?”
gokken	lj 2 vbo 4	verz. gk (uv)	3 uur (1 uur	Niad (alleen nog in 99-00) moduul “Is dat gezond?”
drugs	lj 2 M3 3 mhv 3 vbo Agr vbo 3 vbo 3/4 vbo 3/4 M4	verz. begel.les bio bio mij.l. gk (vz) gk (uv) godsd	3 uur 1 uur 2 uur 2 uur 2 uur 4 uur 4 uur dec/jan	Niad TRIMBOS (“Cannabis”) H6 van methode “Regeling en gedrag” XTC (Niad) “Gezond gedrag” moduul “Is dat gezond?” bij thema’s over ethiek, verslaving, leefstijlen

Bij het lesgeven is de benaderingswijze van de docent heel belangrijk! Die moet nl. aansluiten bij het doel: daar leerlingen tot op zekere hoogte vrij gemakkelijk met tabak, alcohol, drugs en gokken in aanraking komen, hen leren om te gaan met deze keuzevrijheid. Dit kan op 3 manieren:

- de **waarschuwende** stijl: de vinger wordt opgeheven en er wordt een appèl gedaan op angstgevoelens. Het gevaar is evenwel dat dit uitdagend kan werken en leerlingen het juist gaan uitproberen, omdat genotmiddelen nu eenmaal aantrekkingskracht hebben. Gebleken is dat deze benadering niet veel invloed heeft op leerlingen; ze zijn geschokt door wat ze zien of horen, maar betrekken het weinig op hun eigen leven.
- de **informatieve** stijl: een informatie-overdracht waarbij de nadruk ligt op de gevaren van genotmiddelen. Maar kennisvermeerdering en een afwijzende houding in de les leiden helaas weinig

tot het afwijzen buiten de les. De kennis neemt toe op korte termijn, maar verdwijnt op de langere termijn.

- c) de **persoonsgerichte** stijl: de leerling staat centraal en niet het genotmiddel. Er wordt ingegaan op kennis over genotmiddelen, waardenverheldering, het maken van keuzes, weerstand bieden aan groepsdruk en het vergroten van de eigenwaarde.

Uit onderzoek blijkt dat het vergroten van de sociale vaardigheden in combinatie met het aandragen van kennis het meest effectief is. De methode "De gezonde school en genotmiddelen" sluit hierbij aan!

Het is duidelijk dat je het beste lessen over een bepaald thema kunt aanbieden vlak voordat de grootste groep leerlingen het gaat uitproberen. Uit onderzoek blijkt dat vanaf de brugklas vooral het roken toeneemt, vanaf de tweede klas vooral het drinken en vanaf leerjaar 3 en 4 vooral het cannabisgebruik en het gokken (al zijn daar intussen reeds veel uitzonderingen op!).

Hoewel de meeste voorlichting + lessen in de onderbouw zitten, kunnen de hoogste klassen nog steeds niet zonder voorlichting: de leerlingen experimenteren wel veel minder, maar zijn bezig met het ontwikkelen van een zogenaamd "patroon". Zo heeft bijv. het drinkpatroon niet alleen consequenties voor deelname aan het verkeer en vandalisme, maar ook voor de lessen van de volgende morgen.

2. Signaleren en Begeleiden.

2.1. Signaleren.

Signaleren = het vaststellen van een gedragspatroon dat het gevolg is van problemen die door gebruik van genotmiddelen zijn ontstaan. Deze problemen kunnen zowel betrekking hebben op het eigen gebruik als dat van mensen in hun omgeving (bijv. thuis). In feite wordt zichtbaar of er een probleem is en zo ja, welk probleem. Als dit duidelijk is, is het signaleren afgerond en begint de begeleiding.

2.1.a. Welke signalen zijn er?

Een leerling kan zich ineens anders gaan gedragen. Baldadiger, teruggetrokken of minder geconcentreerd. Er zijn specifieke signalen, die direct wijzen op het gebruik van genotmiddelen zoals baldadig gedrag op een schoolfeest waar alcohol wordt geschonken of de geur van hasjrook op een toilet.

A-specifieke signalen wijzen in eerste instantie niet op genotmiddelen: men is bijv. vaak duf en minder geconcentreerd, spijbelt regelmatig, komt veelvuldig te laat, schoolprestaties nemen af of er is contact met politie.

Het is niet gemakkelijk en vereist vaardigheden om bij de a-specifieke signalen in te schatten bij welk genotmiddel deze horen. Het overzicht van signalen geeft wat meer duidelijkheid wat betreft psychische en lichamelijke verschijnselen.

Voorzichtigheid is evenwel geboden: één signaal zegt nog niet veel en pas in hevige mate en vaak in combinatie met andere signalen geeft het een indicatie. Bovendien kan een signaal meer oorzaken hebben en hoeft niet persé iets met genotmiddelen te maken te hebben. (Rode oogjes kan wijzen op cannabisgebruik, maar ook op hooikoorts.)

2.1.b. *Wie vangt signalen op?*

In principe elk personeelslid: conciërge (juist die!), receptie, huishoudelijk personeel, vakdocent, klassendocent, vertrouwenspersoon, coördinator, directielid. Door eigen waarneming, door verhalen van andere leerlingen, bij een gesprek met een leerlingbegeleider, schoolarts of schoolpsycholoog, soms vertelt de leerling zelf tegen iedereen waar hij/zij mee “rondloopt”.

Voor een goede signalering is het belangrijk dat een serieus signaal terecht komt bij degene die het nauwst betrokken is bij de leerling nl. zijn/haar klassendocent of coördinator (soms een vertrouwenspersoon).

2.2. **Begeleiding.**

2.2.a. *Het eerste gesprek.*

De klassendocent/coördinator of vakdocent gaat een gesprek aan met de leerling en probeert duidelijk te krijgen of de signalen kloppen (stelt diagnose). Indien er inderdaad een probleem is met genotmiddelen, komt de vraag “Wat moet er gebeuren?” Kan de leerling op school begeleid worden of moet er verwezen worden naar externe hulpverleners? In overleg met de leerling wordt in ieder geval besloten of de ouders geïnformeerd worden.

2.2.b. *Begeleiding op school.*

Begeleiding op school is waardevol als het om een eenvoudig probleem gaat, bijv. als een leerling op school een keer hasj heeft gerookt. De leerling kan dan “dichtbij huis” blijven.

De klassendocent of coördinator (ev. directielid) dient de tijd te nemen voor gesprekken met de leerling en eventueel diens ouders. In de meeste gevallen zijn er meerdere gesprekken nodig (met evaluatie hoe het ging na het vorige gesprek).

Verstandig is als de begeleider voor zichzelf enige aantekeningen maakt (denk aan privacy!); je weet dan precies welke afspraken er gemaakt zijn en je kunt bij eventuele escalatie later gemakkelijker de externe hulpverlener informeren.

Een aantal zaken dienen zeker aan de orde te komen:

- * Wijs de leerling erop dat er naast het genot van deze riskante gewoonte ook negatieve aspecten aan vast zitten.
- * Stimuleer de leerling om er met iemand uit zijn/haar naaste omgeving (bijv. ouders) over te gaan praten.
- * Wijs ook op het schoolreglement; een school heeft nu eenmaal ook spelregels waar iedereen zich aan te houden heeft.
- * De begeleider (klassendocent/coördinator) wil graag helpen bij het inschakelen van een externe hulpverlener (schoolarts, schoolcounselor, maatschappelijk werker, Bureau Jeugdzorg enz).
- * Houd de vinger aan de pols. Praat korte tijd later nog eens met hem/haar.

2.2.c. *Verwijzing.*

Bij ernstiger problemen zal de begeleider anderen gaan inschakelen, bijv. als de leerling geen hulp van iemand van de school wil of al verslaafd is of al in het verkeerde (criminele) circuit terecht gekomen is.

Mogelijkheden:

Intern

- * Praat er eens over met een collega.
- * Breng de case in bij het klassendocentenoverleg van dat leerjaar.
- * Raadpleeg de unitdirectie.
- * De coördinator kan de case aankarten bij agendapunt “Leerlingbegeleiding” van Unitleidingvergadering.
- * De coördinator kan de case aankarten bij de consultatiegroep.

- * De leerling kan naar het spreekuur gaan bij de schoolarts. Is directe hulp nodig, dan meteen zijn/haar hulp inroepen (zie routing).
- * De leerling kan naar het spreekuur gaan bij de schoolcounselor. Meteen inschakelen indien hulp direct nodig is. (zie routing)

Extern

- * Schakel het Algemeen Maatschappelijk Werk in van het betreffende woonplaats.
- * Schakel het Bureau Jeugdzorg in Schijndel in (voormalig JPS).
- * Neem contact op met het GGZ (voormalig Riagg).
- * Neem contact op met Novadic.
- * Indien nodig kan contact opgenomen worden met de politie, de leerplichtambtenaar, Bureau Vertrouwensartsen e.d.

Soms wordt wel eens afgeweken van deze lijn, afhankelijk van de ernst van het gebeurde. (De directie wil zelf een gesprek met de ouders en begeleiders of een vertrouwenspersoon regelt zelf de hulpverlening buiten klassendocent/coördinator om i.v.m. privacy.)

In ieder geval moet voorkómen worden dat diverse docenten op eigen houtje contacten gaan leggen met allerlei instanties.

In de praktijk van alle dag zal de ingeschakelde schoolarts of schoolcounselor in overleg met aanvrager/ouders/leerling andere externe hulpverleners inschakelen. Wie dit wordt is afhankelijk van de problematiek en is dus per geval verschillend.

Het is van belang dat voor alle betrokkenen (leerling, ouders, collega's, schoolleiding, externe hulpverleners) heel duidelijk is wie de contactpersoon bij dit probleem is!

Dat meestal de coördinator centraal staat ligt voor de hand: veel lijnen komen vanuit het veld bij hem/haar samen, terwijl hij/zij geregeld contact heeft met de Unitdirectie, andere coördinatoren en Centrale Directie (commissie Begeleiding) en een aantal externe hulpverleners (consultatiegroep).

Belangrijk is dat de aanbrenner van het eerste signaal even later te horen krijgt welk traject erop gezet is of welke hulpverlener hiermee bezig is (geweest).

3. Genotmiddelenreglement (voor leerlingen).

Het Elde College wil bijdragen aan het welzijn van de leerlingen en medewerkers. Dat kan alleen wanneer de regels die we hebben opgesteld voor iedereen gelden en alle leerlingen en personeelsleden zich eraan houden. Deze regels zijn bedoeld om:

- bij te dragen aan ieders gezondheid;
- te voorkomen dat iemand onnodig last heeft van anderen;
- ervoor te zorgen dat de school haar belangrijkste functie (het geven en volgen van onderwijs) zo goed mogelijk kan uitvoeren.

Deze regels gelden voor de dagelijkse gang van zaken op school. Een aantal regels geldt alleen voor speciale gelegenheden zoals feesten, werkweken en schoolreisjes. Wanneer er buiten school onder verantwoordelijkheid of in naam van de school (feestelijke) bijeenkomsten plaatsvinden, beschouwt de school het als haar verantwoordelijkheid om met de organisatoren afspraken te maken over genotmiddelen. Het moge duidelijk zijn dat van de personeelsleden een voorbeeldfunctie verwacht wordt in relatie tot de leerlingen!

3.1. Roken

3.1.a. In principe wordt in de gebouwen niet gerookt. Onze school is een openbaar gebouw en volgens de wet mag daar niet gerookt worden. De directie kan evenwel besluiten om in zeer specifieke situaties een ruimte aan te wijzen waar toch gerookt mag worden, afhankelijk van de activiteit en het gebouw.

3.1.b. Tijdens klassenavonden en andere leerlingactiviteiten voor de 3e of hogerejaars leerlingen die buiten de lessen worden gehouden, geldt de volgende regel: er mag, op een daarvoor aangewezen plaats, alleen worden gerookt als dat van tevoren is afgesproken. In alle overige ruimten mag niet gerookt worden.

Voor de 1e en 2e jaars leerlingen is het nooit toegestaan te roken bij leerlingactiviteiten.

3.1.c. Buiten op het schoolterrein van elk gebouw mag niet gerookt worden door de leerlingen van leerjaar 1 en 2. De hogerejaars mogen uitsluitend roken op de daarvoor aangewezen "gedoogplek".

3.1.d. In gevallen die hierboven niet worden genoemd, beslist de directie.

Wanneer een leerling de regels wb. roken overtreedt, wordt hij/zij hierop aangesproken. Er kunnen ev. maatregelen genomen worden.

3.2. Alcohol.

3.2.a. Op school is het tijdens lesdagen en op tijden waarop werk ten behoeve van het onderwijs wordt verricht, niet toegestaan onder invloed van alcohol te zijn. Alcohol heeft een negatieve invloed op het prestatievermogen.

3.2.b. Volgens de wet is het verboden om alcohol te verkopen aan personen onder de 16 jaar. Op klassenavonden, feesten, werkweken en andere bijeenkomsten van de drie laagste leerjaren worden daarom geen alcoholhoudende dranken geschonken.

3.2.c. Op klassenavonden, feesten, werkweken en andere bijeenkomsten van klas 4 en hoger kunnen in beperkte mate zwak alcoholische dranken (bier, wijn) worden geschonken. Het gebruik van niet-alcoholische dranken wordt gestimuleerd o.a. door een hogere prijsstelling van alcohol en gelimiteerd schenken van alcohol.

3.2.d. Het is verboden om op school, klassenavonden, feesten, werkweken en andere onder de verantwoordelijkheid van de school georganiseerde bijeenkomsten, alcoholhoudende dranken mee te nemen.

3.2.e. In alle gevallen buiten de hierboven genoemde (diploma-uitreikingen en dergelijke) beslist de directie na overleg met de organisatoren over het schenken van alcohol. Alcoholvrij is in principe de norm, bij bijzondere gelegenheden kan daarvan worden afgeweken. De organisatoren zorgen altijd voor een aantrekkelijk aanbod van alcoholvrije dranken.

Wanneer een leerling de alcoholregels overtreedt, volgt een gesprek. Afhankelijk van de ernst van de overtreding volgt straf, tot een maximale schorsing van 1 dag. Hulpverlening wordt ingeschakeld. Wanneer de overtreding tijdens een buitenschoolse activiteit plaatsvindt, volgt bovendien uitsluiting van die activiteit of van de eerstvolgende activiteit.

3.3. Drugs.

3.3.a. Het is volgens de wet verboden softdrugs (hasj, marihuana, wiet) en harddrugs (XTC, speed, heroïne, cocaïne e.d.) in bezit te hebben, te verhandelen of te gebruiken.

3.3.b. Op school is men niet onder invloed van drugs. Drugsgebruik heeft een negatieve invloed op het prestatievermogen.

3.3.c. Wanneer een leerling in het bezit is van softdrugs of deze gebruikt, volgt een gesprek met hem/haar en eventueel met de ouders/verzorgers.

Afhankelijk van de ernst van de overtreding van de leerling kan een schorsing volgen van 1 dag. Externe hulpverlening wordt ingeschakeld!

3.3.d. Wanneer een leerling in het bezit is van harddrugs of deze gebruikt, volgt een gesprek met hem/haar en de ouders/verzorgers.

Afhankelijk van de ernst van de overtreding van de leerling kan een schorsing volgen van maximaal 5 dagen. Hulpverlening wordt ingeschakeld!

3.3.e. Wanneer een leerling in het bezit is van drugs of deze gebruikt tijdens een buitenschoolse activiteit, volgt bovendien ook uitsluiting van die activiteit of van de volgende activiteiten.

3.3.f. Als de school constateert dat er gehandeld wordt, neemt de directie de volgende maatregelen:

- onmiddellijke schorsing voor 5 dagen (de maximale tijd);
- zowel mondeling als schriftelijk de ouders/verzorgers meteen op de hoogte stellen;
- een gesprek met leerling en ouders/verzorgers;
- melding bij de politie;
- aansluitend op de schorsing zal de leerling door de Centrale Directie de toegang tot de lessen worden geweigerd of er wordt overgegaan tot verwijdering van de school;
- schorsing en verwijdering wordt zowel bij de Inspectie als bij de Leerplichtambtenaar gemeld;
- externe hulpverlening wordt ingeschakeld.

3.4. Gokken.

3.4.a. Gokken om geld of goederen in welke vorm dan ook (kaartspelen, dobbelen enz) is verboden in de school en op het schoolterrein.

3.4.b. Gokken op bijeenkomsten die onder verantwoordelijkheid van de school worden georganiseerd (dus ook buiten het schoolgebouw), is verboden. De directie kan een uitzondering maken voor het organiseren van kansspelen waarvan de opbrengst ten goede komt aan een goed doel.

Wanneer een leerling de regels over gokken overtreedt, volgt een gesprek met hem/haar en de ouders/verzorgers. Afhankelijk van de ernst van de overtreding van de leerling volgt straf, tot een maximale schorsing van 1 dag. Hulpverlening kan worden ingeschakeld.

Wanneer de overtreding tijdens een buitenschoolse activiteit plaatsvindt, volgt bovendien uitsluiting van die activiteit of van de volgende activiteiten.

Verantwoordelijkheden

In principe draagt de unitdirecteur zorg voor de uitvoering van bovenbeschreven beleid en schorst zo nodig leerlingen. Hij informeert tijdig de kerndirecteur Onderwijs en Begeleiding indien een en ander zou kunnen leiden tot weigering tot de lessen of verwijdering.

De kerndirecteur Onderwijs en Begeleiding zal na overleg met de betreffende unitdirecteur overgaan tot weigering tot de lessen en/of verwijdering.

Alle uitgaande brieven worden altijd ondertekend door een directielid (zijnde de unit-/kerndirecteur)
Bij onvoorziene zaken of omstandigheden waarin deze regeling niet voorziet, beslist de Centrale Directie.

december 1999